

Televiserad arbetsetik, arbetsförmedlingens utvärderingsverksamhet, personalförsörjning och karriärutveckling, arbetsdelningens återkomst, återhämtning efter arbetet samt kommunal arbetsmarknadspolitik

Ann Bergman och Lars Ivarsson

Årets sista nummer av *Arbetsmarknad & Arbetsliv* är ett dubbelnummer som innehåller sex artiklar. Som läsare kommer du att få ta del av hur arbetsetik förmedlas via media; hur arbetsförmedlare erfar den utvärderingsverksamhet de utsätts för; hur personalförsörjning och karriärutveckling i praktiken kan vara problematiskt; hur arbetsdelning fungerar i syfte att avlasta personal, huruvida återhämtning efter arbetet fungerar samt en kartläggning och syntetisering av kommunal arbetsmarknadspolitik mellan åren 2012-2017. Dessa sex artiklar följs av tre recensioner. Eskil Wadesjö recenserar Bahar Baser och Paul T Levins (red) antologi *Migration from Turkey to Sweden. Integration, Belonging and Transnational Community* samt *Danskernes liv med skatter, sort arbejde og gør det selv-arbejde* (Lars Højsgaard Andersen, Kristian Hedeager Bentsen, Camilla Hvidtfeldt, Bent Jensen, Jan Rose Skaksen och Peer Ebbesen Skov). Micael Björk recenserar Malcolm Sparrows *Handcuffed. What Holds Policing Back, and the Keys to Reform*.

I den första artikeln, *Vem vill du vara? Televiserad arbetsetik – en kritisk diskursanalys*, belyser Magnus Dahlstedt och Viktor Vesterberg hur arbetslöshet och arbetslösa framställs i media, konkretiserat genom att analysera reality tv-serien ”Sveriges bästa arbetsförmedling” som sändes i SVT 2018. I tv-serien framhävs det hur viktigt det är att ha ett arbete, och hur de arbets sökande har en stark arbetsetik som kommer till uttryck genom en stor önskan om att få ett arbete kombinerat

med en vilja att ”göra rätt för sig.” Tv-serien genomsyras av ett tydligt ideal om förvärsarbete och förmedlar normen att arbeta, som i sin tur ålägger individer (i vid mening) att ta eget ansvar för sin situation genom att ”jobba med sig själv” och se till att bli/vara anställningsbar genom en sorts individualiserad personlig make-over. Dahlstedt och Vesterberg konstaterar avslutningsvis i artikeln: Svaret på arbetslöshetens problem står att finna hos dig själv, din egen vilja att hitta arbete och göra rätt för dig. Så frågan är: Vem vill du vara?

I artikeln *Arbetsförmedlares erfarenheter av Arbetsförmedlingens utvärderingsverksamhet*, analyserar David Zovko hur arbetsförmedlare uppfattar den relativt omfattande utvärderingsverksamhet som förekommer inom ramen för arbetsförmedlingarnas verksamhet. Slutsatsen är att utvärderingarna i liten utsträckning påverkar och hjälper de enskilda arbetsförmedlarna i deras vardag, då fokus är riktat mot övergripande organisatoriska frågor. Författaren konstaterar avslutningsvis att utvärderingsverksamheten i högre grad bör fokusera arbetsförmedlarnas professionella praktik och därigenom användas som stöd i utveckling av Arbetsförmedlingens kärnverksamhet. Detta kan bland annat ske om arbetsförmedlarna själva får inflytande över de utvärderingskriterier som vägleder utvärderingarna.

I artikeln *Institutionella logiker och målkonflikter vid införande av nya riktlinjer för personalutveckling* studerar Gunnar Gillberg, Jan Holmer, Roland Kadefors och Anders Östebo personalförsörjning och karriärutveckling inom Försvarsmakten, som har valt att centralisera personalarbetet och införa ett individinriktat utvecklingskoncept, kallat ”sammanhållen karriärplanering” (SKP). Ambitionen är att behålla och utveckla personal samt att öka Försvarsmaktens attraktivitet som arbetsgivare. I artikeln framkommer det att implementeringen av SKP har varit problematisk i olika avseenden och att den karriärutvecklingsstrategi som Försvarsmakten på central nivå beslutat sig för, i mycket liten utsträckning nått ut till den operativa verksamheten. Orsaker till det kan bland annat härledas till syn på vad som är kärnuppgifter, organisationskultur, bristande tid, hög arbetsbelastning, svårigheter med informationsflödet ner i organisationen, bristande information om SKP och vilken roll den förväntas spela.

I artikeln *Arbetsdelningens återkomst i kommunala välfärdsorganisationer* analyserar Daniel Castillo hur två kommuner genom just arbetsdelning – i form av att anställa arbetslösa personer till en ny tjänstekategori (serviceassistenter) – försöker att minska arbetsbördan hos befintlig personal, tillgodose kompetensförsörjning samt integrera nyanlända i arbetslivet. De studerade verksamheterna tillhör huvudsakligen vård- respektive utbildningssektorn. Den initiala tanken har varit att serviceassistenter ska utföra uppgifter som inte betraktas som kärnuppgifter, i syfte att frigöra tid hos den befintliga personalen. Det kan handla om sådant som att fylla på materiel i förråd, tomma sopor, duka för måltider etc så att t ex vårdpersonal kan ägna sig mer åt patientnära omsorgsarbete och pedagoger mer åt

kunskapsförmedling. Det visar sig att införande och upprätthållande av arbetsdelning har varit något problematiskt av olika skäl. Ett sådant är möjligheterna att definiera och avgränsa kärnuppdraget och således vad serviceassistenter respektive tidigare befintlig personal ska ägna sig åt. Ett annat skäl är i vissa fall bristande språkkunskaper hos serviceassistenter. Ett tredje skäl är att serviceassistenten kan ha en adekvat utbildning (från hemlandet) för kärnuppgifterna och/eller en personlig lämplighet för dessa. Den konkreta utformningen av arbetsdelningen sker ofta genom informella förhandlingar på lokal arbetsplatsnivå och personalen känner sig obekvämd med att låta serviceassistenter få utföra endast okvalificerat rutinemässigt arbete, med risk för att de ska känna sig underlägsna. Ett fjärde angränsande skäl är nära interaktion mellan ordinarie personal och serviceassistent som i sin tur tenderar att skapa solidaritetskänsla och jämlikhetssträvan. Ett femte skäl är att befintlig personal faktiskt kan uppskatta de tillfälliga avbrott från kärnuppdraget som utförandet av okvalificerade sysslor medför.

I artikeln *Arbete, familjeliv och återhämtning: En explorativ studie om "tredje skiftet"* studerar Ulf Ericsson, Pär Pettersson, Leif W Rydstedt och Elin Ekelund vilka förutsättningar kvinnor och män har att återhämta sig från i första hand utförandet, planerandet och organiserandet av det obetalda hemarbetet. Med hjälp av dagböcker av och intervjuer med anställda i ett försäkringsbolag undersöker författarna hur relationen mellan olika skift ser ut. Skiften de fokuserar är arbete (första skiftet), icke betalt hemarbete (andra skiftet) samt planeringen och organiseringen av det andra skiftet (tredje skiftet). Ett särskilt analytiskt intresse ägnas åt hur det tredje skiftet erfars och konstrueras samt vilka konsekvenser detta får för återhämtningen. Studien visar att kvinnor i åldern 30-45 är överrepresenterade vad gäller ansvaret för ett krävande och komplext tredje skift. Vidare framgår att bristen på återhämtning under arbetstid leder till ökade krav på återhämtning under arbetsfri tid.

I artikeln *Vad är nytt? Kunskapssammanställning av kommunal arbetsmarknadspolitik* presenterar Alexandru Panican och Rickard Ulmestig en systematisk forskningsöversikt av litteratur som publicerats mellan åren 2012-2017 med fokus på den kommunala arbetsmarknadspolitikerna. Författarna ställer sig frågan, utifrån den senaste kunskapssammanställningen på området publicerad 2012, om forskningen har bidragit till utökad kunskap vad gäller de arbetsmarknadspolitiska åtgärderna och dess konsekvenser. Panican och Ulmestig identifierar fyra teman i litteraturen: varför initieras kommunala arbetsmarknadsåtgärder, hur dessa organiseras, effekter för deltagarna samt hur det praktiska arbetet bedrivs. Med utgångspunkt i dessa konstaterar de att forskningen är alltjämt begränsad, det finns få effektstudier, individualisering och decentralisering utgör centrala beståndsdelar och arbetsmarknadsåtgärderna har en tveksam kvalitet.